

אשכולות

העלו השבועי של תלמידי ישיבת "כרם ביבנה".

"לזכר עולם יהיה צדיק" לע"נ מנחם ראש הישיבה הרב חיים יעקב גולדוויץ זצ"ל בן הרה"ח ישראל אלטער זצ"ל (תהלים קי"ב).
נל"ע ב' באדר א' התשנ"ה תנצ"ב

פרשת פנחס

י"ד בתמוז
ה'תשע"א
גיליון מס' 185
(שנה המישית)
זמני השבת

ת"א	י"ב
19:06	19:27
הדלקת נרות	
20:27	20:29
צאת השבת	

לעילוי נשמת

מרת דבורה בן ע"ה
בת ר' אהרן ז"ל
נלב"ע ב' בסיון תשע"א
ת.נ.צ.ב.ה.
הוקדש ע"י משפחת יוסקוביץ

מלאך הברית

אור ישראל שזורץ (ה')

בצוננו לפתוח פתח לתורת הקנאות של פנחס ושכרו אשר ניתן לו למען נלך בדרך טובים. "שורש ברית וכריתות ברית במובן המוסרי הוא, שהענין החיובי והאידיאלי הנובע מתמצית המוסר היותר נעלה ונשגב יהיה מוטבע עמוק וחזק בכל טבע הלב והנפש... בהיות האדם במצב כזה בכל עליו, הוא שש ושמש בשם ה' ובטוח תמיד בחסדו. (מידות הראי"ה, ברית)

מאיר לנו הרב זצ"ל במסורו כי קדושת בריתו של אדם היא החותמת את ערכי האמת והקודש באישיותו כחלק אינטגרלי מטבעו למען לא יהיו רק ידיעה ושאיפה בעלמא כי אם רוח חיים קבועה המניעה את כל התנהגותו. מאחר שבבשרו חתום דבר מצווה הרי שכל מציאות המצוות והרגשי הקודש הם נטייתו הטבעית וממילא מבטו על העולם רצוף אמונה ובטחון עד שהקב"ה נוכח בחייו ממש כמראה עיניים לאור היום, ואף יותר מכך.

שלימותו של יוסף צדיקא במידה יסודית זו היא שהניעה את פנחס (בן פוטי-שפיטפט ביצרו) היוצא מחלציו למעשה קנאותו מתוך שהוא ראה את החילול בבהירות נוראה כי הקב"ה נוכח בחייו בשלימות מכה קדושתו ועבירה על איסור התורה שקולה כפגיעה בבשרו ממש. וישאל השואל, ובצדק, כי אדון הנביאים ודאי חרה גם לו על הדבר בטהרת נפשו? תשובתנו, כי מרע"ה נתעלמה ממנו הלכה כדי לזכות לפנחס מן שמיא. וראיתי בספר ישן "גלילי זהב" (בהסכמת הראי"ה זצ"ל) שפירש כי משה ציווה לפינחס קריינא דאגרתא וכו' שמא הוא יהיה מסוגל לחדור לנפש זמרי טוב ממנו לראות אולי מתולדותיו יצאו צדיקים ואין להורגו כמ"ש "ויפן... וירא כי אין איש" וכפ"י רש"י הק' ראה שאין איש עתיד לצאת ממנו שיתגייר, וסבר שפנחס בכח חסד של כהן אולי ימצא לו צד זכות.

השבטים שצפו מן הצד וראו לעיניים סברו כי מתוך טינה שכליבו מנסה הוא להדחיק את ייחוסו לכהן מדיין ועבודתו את אלהים, ע"י מעשה קנאות. יצאה שכניה והעידה כנגדם כי אין זו אלא אהבת השלום של אהרון זקנו שנתלבשה בהפך טבעה לשם שמים בלבד. ואם יורשה לי אפרש כי לא על קנאותו זכה לברית השלום אלא על מוכנותו המליאה למסירות הנפש שאילו נתהפך זימרי והרגו לפנחס לא היה נידון עליו (סנה' פב). ובכך המשיך מסורת זקנו העומד בין החיים ובין המתים עם מחתת קטורת, ולא יהיה יודע לאיזה קבוצה ישתייך הוא בפגישתו עם שר המוות.

והנה בתשב"ץ (אות תט"ו) כתב: מהר"ם ז"ל אומר כשהאדם גומר בדעתו לקדש השם וימסור נפשו על קיד"ה כל מה שעושין לו הן סקילה הן שריפה הן תליה אינו כואב לו כלום, והביא ראיה מספר היכלות עיי"ש. וביאר הגרי"א ויינטרויב זצ"ל כי בהגביה האדם את מבטו למעלה מחיי עולם הזה למען שמו ית' הרי שה' מדביק נפשו בעולמות העליונים שם אין החטא מגיע ואין הייסורים מוחשים כלל.

וכן באורות הקודש: המות הוא חזיון שוא, טומאתו היא שקרו. מה שבני אדם קוראין מוות הרי הוא רק תגבורת החיים ותעצומתם. זה שכר מוסרי הנפש, "איספו לי חסידיי- כורתי בריתי עלי זבח".

הלכה ואגדה מכאן יחרזו בס"ד בבית מדרשנו. בצפנת פענח לרוג'צ'ובער (מהדו"ת עה): העלה גבי שמן המשחה של כה"ג דהוי קידוש לעולם ופועלת בו שכל רגע ורגע נתקדש על ידו. מה שאין כן במלך שזו פעולה חד פעמית. וכן במקום (צ"פ על התורה) אחר ביאר לנו כי בא על הנכרית ג"כ הוא דבר נמשך, וזה ביאור חז"ל (סוטה ג) שקשורה בו אותה אשה ככלב, לשכב אצלה- לעוה"ז, להיות עמה - לעוה"ב. יפה לנו שיחתו לפרש מה זכה פנחס כנגד הריגת זמרי, מדה כנגד מדה.

עתה יומתק בפנינו מדרשו של רשב"י המגלה כי נשמות נדב ואביהוא נכנסו בפנחס בשעת מעשה לסייעו. כי בני אהרון אלה בקרבם לפני ה' מתו, ופירש האוה"ח הק': "דרך מיתתן הייתה על זו הדרך (היינו שקרבם היא לא תיאור חטא אלא דרך המוות עצמו) שנתקברו לאור העליון בחיבת הקודש ובזה מתו והוא סוד הנשיקה שבה מתים הצדיקים אלא שההפרש הוא שכל הצדיקים הנשיקה (נשיקה השכל בקב"ה) מתקרבת אליהם ואלו- הם נתקברו לה". היינו שקדושתו של פנחס ודביקות מחשבתו המשיכה עליו סיוע מנשמת נדב ואביהוא, להבין חומרת החילול ולמסור נפשו על אף המחיר הכרוך בכך מעוצמת אהבת ה' שבקברו, ודבק בחיים הנצחיים בעורו בגוף. פנחס זה אליהו (תנחומא), מלאך הברית שלא מת ובקדושתו עומד להשיב לב אבות על בנים, בריתי הייתה איתו החיים והשלום [ע"י לענין דביקות רמב"ם הל' תשובה פ"י, מסילת ישרים פכ"ה וביאור הרב אבינר, וצוואת הריב"ש אותיות ראשונות].

עריכה : מוטי פקלס

הקולן יוצא לאור ע"י ישיבת "כרם ביבנה" גאזבוג, פקטור וסאניג, נגן אשכול אגבוג : Eshckolot@Gmail.Com

הקולן מופיע כס באגרי מישיבה באינטרנט : www.KBY.org
 נא לשלוח את קצושת פאליין
 עיצוב גרפיקי: הכא' און וארזכי שחכ

עיוני הלכות דיבוק בשם ה'

ר' אריאל דידי

ולכאורה, היה אפשר לתרץ את הסתירה בשו"ע שבסעיף י"ח כוונת השו"ע "אחר שנגמרה האות", לאפוקי מדעת הירושלמי, שכתוב בירושלמי (ברכות פרק ב') "עירב את האותיות אית תניי תניי כשר ואית תניי תניי פסול, רבי אידי בשם רבי שמעון בשם רבי יוחנן מן דמר כשר מלמטן מן דמר פסול מלמעלן". כלומר, לפי הירושלמי, דיבוק בין

שאלה: סופר כתב את שם ה' ואחר שסיים את הכתיבה נגע בטעות בכתב והדיו נמרה ויצר דיבוק בין האותיות באופן שצורת האותיות עדיין ניכרת. האם מותר להפריד את הדיבוק?

תשובה: מחיקת שם ה' אסורה, שנאמר, "לא תעשון כן לה' א-לקיכם" (דברים י"ב, ד'), אולם אם ע"י המחיקה אנו גורמים להכשיר את שם ה', או המחיקה מותרת, שכן אינה נחשבת כבר למחיקה אלא לתיקון. נמצא ששאלתנו תלויה בשאלה האם דיבוק אותיות אחת לשניה לאחר הכתיבה – כשר או פסול, שאם הדיבוק כשר אזי הפרדת הדיבוק בשם ה' נחשבת למחיקה, ואם הדיבוק פסול אזי הפרדת הדיבוק בשם ה' נחשבת לתיקון ומותרת.

אולם בספר "קול יעקב" סימן ל"ב ס"ק צ"ט כתב, "וממשמעות דבריו כאן בשו"ע דאע"פ שנגמרה האות לגמרי וסלק ידו ממנה ואח"כ נדבקו האותיות בדיבוק בעלמא שאינו מפסיד צורת האות אפ"ה פסול כל זמן שלא הפרידן!" ובהמשך דבריו מביא את הסתירה מסעיף ט"ז וז"ל: "וזהו כבר נתבאר לעיל סעיף ט"ז דאע"ג דקיימ"ל דחסרון הגויל סביב פוסל כמו דיבוק האותיות, מ"מ כל שמתחילה נכתבה בכשרות מוקף גויל מד' רוחותיה אע"פ שאח"כ נחסר הגויל לית לן בה, ומ"ש הכא ולא מצאתי לאחד מן האחרונים ז"ל שנתעורר ע"ז. ושמא י"ל דנהי דפסלינן כל שיש נקב או חסרון הקף גויל מתחילה כמו בדיבוק האותיות, מ"מ לא מחמירינן ביה כמו בדיבוק האותיות כיון דאין פיסול חסרון הקף גויל מצד שניטל הגויל ברור כ"כ כמו חסרון הקף גויל מצד דיבוק האותיות." א"כ לפי דעת ה"קול יעקב" (מח"ס "כף החיים") שמחמירים בדיבוק אותיות, יהיה מותר להפריד את אותיות ה' שנדבקו וכן פסק בחלק יורה דעה סימן רע"ו ס"ק ס"ז.

הגמ' במסכת מנחות דף כ"ט. כתבת, "אמר רב יהודה אמר רב: כל אות שאין גויל מוקף לה מארבע רוחותיה – פסולה." ופירש רש"י שם "שמודבקת באות אחרת..." כלומר, אסור שהאותיות יגעו אחת בשניה משום חיסרון של 'מוקף גויל'. הטור בסימן ל"ב כתב שאם ניקבה הרגל הימנית של האות ה"א, אם נשאר ממנה מלא אות קטנה – כשר, כלומר למחיקה, ואם נשאר מלא אות קטנה (י"ד).

שואל ה'בית יוסף', "וא"ת והיכי מכשירינן באיפסיק שום אות בנוקבא והא אמרינן בהקומץ (כ"ט). כל אות שאין גויל מוקף לה מארבע רוחותיה פסולה?" והבית יוסף מתרץ שני תירוצים:

תירוץ ראשון: "ויש לומר, דלא איתמר אלא לפסול היכא שנדבקה באות אחרת אבל היכא דאיפסיק בנוקבא לא."

תירוץ שני: "ועוד יש לומר, דהא דמכשירינן באיפסיק בנוקבא היינו דוקא בנפסק אחר שנכתב דכיוון דכשנכתבה היתה כשרה, שהיה גויל מקיפה מארבע רוחותיה, אם ניקבה אח"כ כשרה, כיון שתחילתה היתה בכשרות, אבל כשבתחילת כתיבתה היה שם נקב ונפסקה בו – אע"פ שיש בה שיעור אות – פסולה, משום דמעולם לא הקיפה גויל."

נפ"מ בין התירוצים של ה'בית יוסף': א. נקב בתחילת הכתיבה, ב. דיבוק אות באות לאחר הכתיבה. והשאלה שצריך לברר כעת היא איזה מבין שני התירוצים נפסק להלכה?

ובטעם הדבר אפשר להביא את דברי החזו"א באו"ח הלכות תפילין סימן ח' ס"ק ב', "...ולפ"ז הא דאמר ר' יהודה 'כל אות שאינה מוקפת גויל מד' רוחותיה פסולה' לא איירי בנקב אלא לענין שלא תגע אות בחברתה, שפסול זה גרע טפי שחסרה עיקר צורתה שנראה כאילו שתי האותיות אות אחת, וכשנגמרה האות אצל נקב נמי פסולה הוא משום שלא הוקבע צורת האות דכשקלף מקיפה מד' רוחותיה הרי צורתה ניכרת היכרא גמורה אבל כשניקב בצידה אין גבול האות מסומן שאפשר שנגמם האות, ומ"מ נגיעה גריע טפי שפוסלת גם לאחר כתיבה מה שא"כ בנקב."

המ"ב בסעיף קטן קכ"ו (בהקשר לדיבוק בשם ה') כתב, "והני מילי שנדבקו בעת הכתיבה, אבל אם נדבקו לאחר גמר הכתיבה – אסור להפרידם". ומקורו מה'נודע ביהודה' שנסתפק איזה מבין התירוצים של הב"י עיקר ולכן החמיר.

בפסקי תשובות, אחרי שהביא את דעת המ"ב, כתב, "אמנם רבים מהפוסקים הסכימו למעשה דבהני פלוגתות שנהגינן למעשה לפסוק כהמחמירין שפיר דמי לגרור ולמחוק!"

ובהזדמנות זו, ברצוני להודות לראש הישיבה, למשגיח, לרמ"ם ולכל צוות הישיבה שעזרו לי ונתנו לי אפשרות לשבת וללמוד בישיבה.

פס ער ר' שלמה אהרן
(מעלה פ"ח)

ליוליו נשמת

אהותי מורתני,
מרת ד"ר תחיה נועה אפרת ע"ה
ב"ר משה שורץ יבדלחטו"א

נלב"ע ב"א באייר ה'תשס"ז

ת.נ.צ.ב.ה.
הונצחה ע"י אור ישראל שורץ (ה')

שמעיה ואבטליון קבלו מהם.

שמעיה אומר: אהוב את המלאכה, ושנא את הרבנות, ואל תתודע לרשות: (פרק א משנה ז)

מסביר הרמב"ם, ששלוש ציוואת אלו "יש בהן תיקון האמונה והעולם"⁹, שבהעדר המלאכה- יבוא יגזול, ברדיפת השררה- באים עליו נסיונות מקנאת אחרים עליו וכיצד יתנהג כנגד מתנגדיו וכדומה, וההתקרבות לשלטון גם היא גורמת לריחוק מחדת שכל מעשיו מכוונים כדי שהמלך יקרבו.

לפי האמור משנתנו מדברת בהנהגת האדם בחייו, מה יועיל לו ומה יזיק לו לעבודת ה'.

אמנם נראה להסביר בדרך אחר, ומשנתנו עצמה תהיה הדרכה לעבודת ה', ע"פ מה שכתב במדרש שמואל וז"ל: "כוונת השלם הזה לומר שלא יהיה אוהב שכר המלאכה... ושונא המלאכה עצמה וקץ בה בעת שהוא טורח ויגע בה אלא יהיה שמח עם המלאכה עצמה ויהנה וישמח בעת עשייתה כאילו אינה עליו לטורח". כלומר אל תאהב את המטרה ותשנא את הדרך אליה, אלא אהב את הדרך עצמה. אמנם היינו חושבים שאת המטרה עצמה גם יש לאהוב, ע"ז המשיך ואמר "ושנא את הרבנות", כלומר עיקר עבודת האדם היא הדרך, ואין סוף לעבודת האדם.

ובזה הסביר השפת אמת את הגמ' שהביא רש"י- פשוט נבלה בשוק- כלומר פשוט מעל עצמך את עניני החומריות, ולא לרצות להיות במנוחה ש"הרי אני כבר אדם חשוב ומפורסם" אלא תמיד יש לאדם לאן להתקדם. ובה אתי נמי שפיר מדוע נקט "רבנות" ולא "בטלה".

ועל זה סיים "ואל תתודע לרשות", ודברי הרמב"ם ור' יונה, שהקירבה למלך לא נותנת לאדם לעבוד את ה' כלל, משום שהוא מנסה לרצות את המלך.

רש"י בפרקין במשנה ו' כתב: "...אומר- מרגלא בפומיה, והכי אמרינן בכולהו", כלומר כל החכמים שבפירקין אמרו מה שהם רגילים לומר, כלומר את דרך חייהם. וממילא גם שמעיה אומר כאן את הדרך חיים שלו.

ואשר שאלנו כיצד מינו גר לנשיא, אומר הרשב"ץ, דכיוון שלא מצא גדול כמוהו באותו הדור, אז יכלו למנותו, שכל הגבלה היא רק כשיש שווה לו אז יש עדיפות ל"מקרב אחיך" אך כשהוא מיוחד ממילא אין עליו הגבלה זו.

רק מי שדרך חייו היא אהבת העמל וההבנה שהעבודה אינה נגמרת, יכול להיות הגדול ביותר בדורו.

⁹ כך תרגם אבן תיבון, והר"י קאפח תרגם "טובת הדת והעולם הזה".

רע"ב אומר ששמעיה ואבטליון היו גרי צדק¹. ידוע שכל הזוגות בפרקין הראשון נשיא והשני אב ב"ד, וא"כ קשה דהרי נשיא צריך להיות "מקרב אחיך" כלומר שאביו ואימו מישראל, וכיצד מינו גר להיות נשיא?

ראשית ניגש להסבר דברי שמעיה, ומכך נוכל בס"ד להבין כיצד מינהו לנשיא.

רש"י מפרש אהוב את המלאכה- היינו מה שאמרו בגמרא² "אמר ליה רב לרב כהנא... פשוט נבילתא בשוקא ושקיל אגרא, ולא תימא כהנא אנא"³, וגברא רבא אנא, וסניא בי מלתא⁴, ומסביר רש"י, שכשהאדם טרוד במלאכתו למזונותיו אינו בא לידי ליסטות ואינו מתפרנס מן הצדקה, ומתוך כך ימיו מאריכין, אבל הרבנות, כלומר השררה, "מקברת את בעליה"⁵ וימיו מתקצרין.

אמנם ר' יונה מסביר שמעלת המלאכה אינה משום שלא יבוא לידי ליסטות, אלא מעלתה מכך שאינו מתבטל, שהבטלה מביאה לידי שיעמום⁶, ושוקע בעצלות, עד שאפילו כשירצה לעשות מלאכה אבריו לא יתנו לו מצד הרגלם. אבל מי שנוהג ברבנות, אינו עוסק במלאכה וממילא מתבטל.

ויש להבין מדוע נקט לשון רבנות, דלכאור' לפי פירושו היה לו לומר "הבטלה", והיא הפך המלאכה?

ר' יעקב עמדין מסביר⁷ שהמלאכה היא גורמת לבריאות הגוף- ע"י הפעילות של הגוף, ובגלל הרבנות אסור לאדם לעשות מלאכה בפני שלושה מישראל⁸, וקשה הדבר שימצא יחידי ויוכל לעשות מלאכה, וע"כ אינו מפעיל גופו ובידי חולי וחולשה.

עוד יש להבין מה עניין "ואל תתודע לרשות" לשני ציווים אלו?

¹ ע"פ יומא עא ע"ב, גיטין נז ע"ב.

² פסחים ק"ג ע"א.

³ רב כהנא אינו כהן כדמוכח בכמה מקומות בש"ס (ר' חולין קלב ע"א), וע"כ "כהנא אנא" אינו במשמעות "כהן אני", אלא "מפורסם אני בשמי כהנא" ור' הערה הבאה, רשב"ץ.

⁴ כלומר- פשוט נבלה בשוק, וקבל שכר, ואל תאמר מפורסם אני, חשוב אני, ואין זה לכבודי.

⁵ פסחים פז ע"ב.

⁶ כתובות נט ע"ב.

⁷ לחם שמים על משנתנו.

⁸ קידושין ע"א.

מזל טוב!

ליצחק כהן (ה'), לנישואיו
לנריה כהן (ד'), לאירוסיו

'קושיות' (דהיינו שאלות הנובעות מתוך הבנה) ולחלק חילוקים ב. דרך ביניים- הרחבת אופקים ופריצת גבולות המחשבה בעיקר ע"י היחשפות ליצירתיות וחדשנות ג. קניית יכולת עצמית להגדיר מושגים בדקות ע"י ירידה מהכלל אל הפרטים והגדרתו מחדש בעלייה מהם בחזרה אליו.

אפרט מעט לגבי הדרך הראשונה. בדרך זו, המגמה שלנו היא להיפגש עם הגמרא בלי 'מתווכים', כי כאמור מטרתנו היא ללמוד ללמוד, אם כן, בחור שכבר למד את הסוגיא עד היכן שידו מגעת, כשהוא נפגש לאחר מכן עם דברי רש"י הוא שואל את עצמו למה רש"י ביאר אחרת, או לחילופין מדוע רש"י מעמיד באוקימתא מסוימת כאשר ניתן להעמיד בצורה פשוטה יותר וכו', ועדיין זה לא מספיק, כיוון שהלומד צריך לעבור מהפך מחשבתי ולכן כששם לב שלא הבין נכון, הוא חייב לשאול את עצמו איך זה קרה. האם זה בגלל שלא הגדיר נכון או משום שלא חישבן את הסוגיא מחדש כשהתעוררה הבנה חדשה בגמרא - דבר שהרבה פעמים אנו מתעצלים לעשות. כשאדם לומד בצורה כזו הוא נגמל כמעט לגמרי מטעויות של מתחילים. (מה גם שכשהדבר בא מהאדם עצמו, הוא זוכר אותו טוב יותר, אבל זה רק בתור בונס, כי כאמור המטרה כרגע היא לשכלל את היכולת הלימודית)

גם בלימוד 'קצות' אין המטרה לדעת את כל דברי הקצות על המסכת, אלא להתקרב לדרך החשיבה של הקצות, ונמצא שבחור יכול לסיים סדר עיון רק עם שאלתו של הקצות, ולא אמור להפריע לו שהוא לא יודע את התשובה, כיוון שכבר מהשאלה לבדה הרוויח שהפרספקטיבה שלו השתנתה, ובעתיד גם הוא יוכל לשאול שאלות דומות. (לדוגמא, שאלה טיפוסית של הקצות בנויה על הנחה מעמיקה בסוגיא שבאה בעקבות כמה שאלות פשוטות שאותן גם אותו בחור היה יכול לשאול. ואפילו אם שאל, הרבה פעמים במקום לנסות למצוא פתרון כולל בהגדרה מחודשת, הוא בחר בתירוצים נקודתיים.)

מחמת קוצר היריעה, לא עסקתי בדרכים האחרות ומכל מקום הדברים הנ"ל הם בגדר מראה מקום בלבד, ואידך זיל גמור... שה' ברחמיו יפתח לבנו בתלמוד תורתו.

אחת השאלות הראשונות ששואל את עצמו כל בר בי רב דחד יומא, היא 'היכן עובר הגבול בין עיון לבקיאות? השאלה הזו, כמה שהיא 'נדושה', נראה שהיא מאוד חשובה. כיוון שבחור שניגש לסדר עיון בלי לברר לעצמו את הנקודה הזו, עלול לחוש חוסר סיפוק בסוף הסדר ואפילו לשבת בחוסר מעש כאשר הוא 'למד' את הסוגיא ועבר על דפי המקורות לשיעור. שמעתי לא פעם בחורים חשובים שטוענים בסדר עיון הוא מיותר ולא יוצא להם מזה כלום ועדיף כבר ללמוד בקיאות או הלכה. וביננו, בכל אחד מאיתנו מידי פעם מתעוררת ההרגשה הזו...

אז יש כאלו שמחלקים ואומרים שבקיאות זה "מה" ועיון זה "למה"; כלומר בבקיאות המטרה היא להבין מה כתוב בגמרא ואילו בעיון אנו מנסים יותר לדרת לרשי הדברים.

אבל לעניות דעתי ההבדל בין עיון לבקיאות הוא מהותי הרבה יותר. אנסח זאת בצורה קיצונית ואח"כ אמתן מעט. בעיון המטרה שלנו היא לא לדעת את התוכן אלא לקנות 'שכל של תורה' כלומר להבין את דרך החשיבה של הגמרא וליישר את מערכי ההגיון שלנו ע"פ הראשונים והאחרונים, בעיון אנו מנסים לפתח את היכולת שלנו לשאת ולתת בסוגיה בכל הרבדים.

אחרי שהדברים חדרו להכרה, אמתן בכך שאומר שהמטרה העיקרית בסדר עיון היא ליטוש הכלים והמטרה המשנית היא הידע הנקודתי בגמרא. ואילו בסדר בקיאות המטרה היא לדעת ולהבין כמה שיותר כשכל אחד מפעיל שיקול דעת על איזה נקודות חשוב לו להתעכב ובידו הבחירה באיזה כלים להשתמש בניחות הגמרא (וכמובן שהכמות באה על חשבון האיכות).

במילים אחרות, בעיון האדם הופך להיות 'עוקר הרים' בעל יכולת אנליטית וחריופת שכלית, ובבקיאות תכליתו של הלומד היא להפוך ל'סיני'.

באופן כללי נראה שישנן שלש דרכים זו ע"ג זו בסדר לימוד העיון: א. לדעת ללמוד בצורה ישרה; שזה כולל בתוכו בין השאר, להקשות

שבירת הלוחות

הרב בן-ציון אלגזי שליט"א

שאלה: כיצד יכול היה משה רבנו לשבור את הלוחות, הרי יש לאו מפורש בתורה: "לא תעשון כן לה' אלוהיכם"?

התשובה אי"ה בגליון הבא

תשובה לשאלה הקודמת: שאלנו, מדוע כשהסתפקה הגמרא האם נשים בברכת המזון דאורייתא או דרבנן הנפק"מ הייתה אם יכולות להוציא אנשים, למה לא הביאו נפק"מ כשיש להן ספק אם ברכו, שאם זה דאורייתא חייבות לחזור ואם זה דרבנן פטורות. ונראה לומר, שהספק הראשוני הוא אם הן בכלל שייכות בברכות הברית והארץ ועל זה הספק אם הן יכולות להוציא אנשים, ורק אחרי שנפתור את זה נגיע לספק של דאורייתא או דרבנן ולנפק"מ בספק אם ברכו.

